

Asia: VN/17877/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lausunnonantajan lausunto

Toimivaltaisen viranomaisen (Ruokavirasto) nimeäminen (2 §)

Lihakeskusliitto ry kannattaa ehdotusta Ruokaviraston nimeämisestä toimivaltaiseksi viranomaiseksi perusteltuna ja kannatettavana. On kuitenkin välttämätöntä varmistaa Ruokavirastolle riittävät resurssit sekä valvontaan että yritysten neuvontaan. Perhe- ja pk-yritysten heikompi asema tulee huomioida selkeästi.

Valvonta ja tarkastukset (4-13 §)

Yrityksille aiheutuu metsäkatoasetuksen toimeenpanosta joka tapauksessa merkittäviä lisäkustannuksia. Yrityksiltä ei pidä periä uusia maksuja valvontaan liittyen, vaan valvontakuut tulee kattaa Oiva-valvonnan vuosimaksulla. Jos uusia maksuja kuitenkin peritään, niiden tulee olla suuruudeltaan korkeintaan EU-maiden keskitasoa.

Perustellut huolenaiheet (14 §)

Lainsäädännössä on selkeästi määriteltävä, mitä asioita perustellussa huolenaiheessa on epäilyksen alaisesta erästä kerrottava. Lisäksi on välttämätöntä, että ilmoitukset käsitellään ilman aiheetonta viivytystä, erityisesti kun kysymyksessä voi olla pilaantuvia elintarvikkeita. Lakiluonnoksessa olevien määräaikojen puitteissa monet tuotteet eivät ole enää markkinakelpoisia.

Hallinnolliset seuraamukset (15-19 §)

Lainsäädännössä tulee tarkentaa, miten tarkastusten mahdollinen määräaikojen venyminen korvataan toimijoille tai tuotteiden pilaantuminen huomioidaan osana hallinnollisia seuraamuksia.

Markkinoille tulon viivästyttäminen tulisi olla käytössä vain äärimmäisessä pakottavassa tilanteessa.

Rikkomusmaksu ja hallinnollinen seuraamusmaksu (20-24 §)

-

Määräaikainen sulkeminen hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle (25 §)

-

Erinäiset säännökset ja voimaantulo (26-31 §)

Lihakeskusliitto ry pitää EU-metsäkatoasetusta kalliina ja hankalana. Liha- ja valmisruokateollisuuden perhe- ja pk-yritykset ovat parhaillaan tilanteessa, jossa asiakkaat vaativat voimassa olevan asetuksen noudattamista. Käytännössä tämä on kuitenkin mahdotonta, koska meiltä puuttuu sekä EU-tason että kansallinen ohjeistus sekä niiden pohjalta rakennettavat tietojärjestelmät.

Lihakeskusliitto pyytää maa- ja metsätalousministeriötä keskeyttämään kansallisen lainsäädännön valmistelutyön siihen asti, että komissio julkaisee metsäkatoasetuksen tulkintaohjeet. Tulkintaohjeiden julkaisun jälkeen yrityksille tulee turvata asetuksen mukainen 18 kuukauden siirtymäaika muutosten toteuttamiseen. Näin ollen valvonnassa tulisi mielestämme painottaa hyvin pitkään neuvontaa ja varsinaiset seuraamukset ottaa käyttöön aikaisintaan vuonna 2026.

Haluamme myös muistuttaa hallitusohjelman kirjauksesta, jonka mukaan EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä vältetään kansallista lisäsäätelyä.

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Lihakeskusliitto näkee, että Luke 39/2024 tutkimus ”EU:n metsäkatoasetuksen mahdolliset vaikutukset Suomessa” on hyvin koostettu, ja siitä selviää asetuksen olennaiset ongelmat.

Lihakeskusliitto on liha- ja valmisruokateollisuuden perhe- ja pk-yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenet ovat teurastamoita, leikkaamoita ja lihatukkuja sekä lihanjalostamoita ja valmisruokayrityksiä.

Lihakeskusliitto on huolestuneena seurannut metsäkatoasetuksen valmistelua. Asetuksen kannatettavana lähtökohtana on globaalin metsäkadon ehkäisy. Lopputuloksena on erittäin raskas, kallis ja epäselvä sääntely. Uusi sääntely haittaa EU-alueen yritysten kilpailukykyä, ja tuo isoja haasteita erityisesti pk-yrityksille. Lisäksi näyttää siltä, että ainakaan naudanlihan kohdalla asetukset ei juurikaan estä metsäkatoa.

Muita huomioita

Ehdotamme, että viranomaiset hyödyntävät ehdon täyttämässä kansallista nautarekisteriä, sekä muita kansallisia rekistereitä. Kaikessa on huomioitava pk-yritysten erityistarpeet.

Hannuksela Mari
Lihakeskusliitto ry